

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ОБЛІКУ

Анотація. Визначено переваги та недоліки обліку основних засобів. Запропоновано ряд поліпшень щодо обліку та амортизації основних засобів. Розкрито проблеми, які негативно впливають на процес управління виробництвом.

Аннотация. Определены преимущества и недостатки учета основных средств. Предложен ряд улучшений по учету и амортизации основных средств. Раскрыты проблемы, которые негативно влияют на процесс управления производством.

Annotation. The advantages and disadvantages of fixed assets accounting have been identified. A number of improvements in accounting and depreciation of fixed assets have been offered. Problems that have a negative effect on the process of production control have been highlighted.

Ключові слова: амортизація, первинні документи, первісна вартість, методика обліку основних засобів, фінансова звітність.

У сучасних умовах ученими приділяється велика увага такій важливій економічній категорії, як амортизація. В науковій літературі проводяться дискусії щодо принципових розбіжностей у визначенні функцій амортизаційних відрахувань. Залишається також невирішеним питання застосування підприємствами в бухгалтерському обліку податкового методу нарахування амортизації. В обліку основних засобів використовують різні методи. Їх різноманіття зумовлює потребу в розгляді їх сутності, переваг та недоліків.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних засад і практичних підходів обліку основних засобів зробили такі вчені, як: Бутинець Ф. Ф., Палій В. Г. [1], Сопко В. В., Лінник В. Г. та ін.

Метою даної статті є дослідження проблем, з якими можуть зіштовхуватись підприємства у процесі нарахування амортизації основних засобів.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні на основі Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що відповідають вимогам ринкової економіки та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, все це привело до суттєвих змін в обліку основних засобів. З моменту введення нового Плану рахунків і Національних стандартів, за якими підприємства України ведуть бухгалтерський облік, пройшло немало часу і це дало змогу виявити їх недоліки та переваги.

До переваг можна зарахувати:

зрозумілість вітчизняного обліку для іноземних інвесторів;

узгодженість Плану рахунків з фінансовою звітністю.

Регламентація основних ділянок обліку окремими положеннями, які дають змогу під час його ведення використовувати різні варіанти й кожному підприємству обирати найефективніші для нього методи.

Серед недоліків можна виділити:

велику трудомісткість трансформаційних процесів;

низку стандартів, зрештою, як і більшість законів в Україні, написані важкодоступною мовою і є не досить зрозумілими.

В опублікованих нормативних актах не охоплено без винятку питань, які виникли у зв'язку з реформуванням обліку основних засобів.

Амортизація основних засобів починає нараховуватися в бухгалтерському обліку з наступного місяця після введення їх в експлуатацію. В П(С)БО 7 такої чіткості немає, у п. 29 стандарту зазначено, що "нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт став придатним для корисного використання". Однак придатним для корисного використання може бути й обладнання, яке не потребує монтажу і зберігається на складі, а також інші види капітальних інвестицій. Таке визначення може спричинити формування неправильної думки на практиці стосовно того, що за капітальними інвестиціями теж можна нарахувати амортизацію. У зв'язку із зазначеним, передостанній абзац п. 29 П(С)БО 7 треба викласти в такій редакції: "Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію" [2, с. 135]. Останнім часом облік їх дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи їх ефективність використання. До ряду таких проблем можна віднести:

не здійснюється пооб'єктне нарахування амортизації для об'єктів основних фондів, які згідно з податковим законодавством відносяться до груп основних фондів. У даному випадку порушуються вимоги пп. 22 – 26 П(С)БО 7; застосування податкового методу амортизації до інших необоротних матеріальних активів, що суперечить п. 27 П(С)БО 7 [2];

не нараховується амортизація на окремі види основних засобів (інші необоротні матеріальні активи,

бібліотечні фонди). Порушуються вимоги пп. 22, 23, 29 П(С)БО 7, що знижує витрати періоду та призводить до викривлення даних у фінансовій звітності.

Для вирішення даної проблеми необхідно здійснити такі дії:

для приведення у відповідність порядку нарахування амортизації згідно з ПБО 7 рекомендується облік основних засобів та нарахування амортизації здійснювати пооб'єктно. Використання в бухгалтерському і податковому обліку одного методу нарахування амортизації, передбаченого в податковому законодавстві, потребує здійснення окремого обліку і розрахунку амортизації основних засобів;

згідно з ПБО 7 амортизація на об'єкти, що обліковуються на рахунку 11 може нараховуватися прямолінійним або виробничим методом. Крім того, для МНМА та бібліотечних фондів можливо використання ще двох методів нарахування амортизації: у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, та решта 50 % у місяці їх вилучення; у першому місяці використання об'єкта 100 % його вартості;

необхідно провести донарахування амортизації відповідно до методу, який зазначено в обліковій політиці і який відповідає вимогам П(С)БО. Якщо амортизація донараховується на об'єкти, введені в експлуатацію у попередньому звітному періоді, то таке виправлення відображається записом: Дт-44: Кт-13.

Реалізація наведених дій дасть змогу вдосконалити організацію та методику обліку основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Отже, створення підприємства передбачає інвестування значної частини капіталу в матеріальні цінності, що призначаються для довгострокового використання як засоби праці, становлять основу виробничих потужностей підприємства та є його основними засобами. Економічна сутність основних засобів слугують визначальними характеристиками ідентифікації їх значення в забезпеченні відтворювальних процесів, функціонуванні та розвитку виробництва. Тому важливе значення в дослідженні ефективності використання основних засобів відіграє оцінювання їх сучасного стану, забезпечення адекватної класифікації, виходячи із сучасних умов господарювання, та проведення об'єктивного аналізу.

Підсумовуючи зазначене, автор даної статті вважає, що необхідно облік основних засобів та нарахування амортизації здійснювати пооб'єктно. Згідно з ПБО 7 амортизація на об'єкти, що обліковуються на рахунку 11, може нараховуватися прямолінійним або виробничим методом. Та необхідно провести донарахування амортизації відповідно до методу, який зазначено в обліковій політиці і який відповідає вимогам П(С)БО.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2006. – 832 с. 2. Податковий Кодекс України № 657-VII від 24.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 627 від 27.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minfin.com.ua/taxes/gospoper/bo_2_1_11_osnzasobi.html. – Назва з екрану.